

PRIPREMA DRUGE SINODE ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE

TOMISLAV MARKIĆ

Tajništvo za pripremu Druge sinode
Zagrebačke nadbiskupije
Kaptol 31, 10000 Zagreb

Primljeno:
26. 5. 2007.

Pregledni
članak

UDK 262.3
(497.5 Zagreb)

Sažetak

U članku se prikazuju dosadašnje pripreme za Drugu sinodu Zagrebačke nadbiskupije, koju je 10. veljače 2002. najavio zagrebački nadbiskup Josip Bozanić. Ističe se kako se priprema Sinode provodi prema Uputi o biskupijskim sinodama Kongregacije za biskupe i Kongregacije za evangelizaciju naroda, objavljene 1997. godine. Dva su važna procesa u pripremi Sinode: animacija i nadbiskupijsko savjetovanje. Animacija Zagrebačke sinode provodi se kroz molitvu i duhovnu pripravu, pastirska pisma i propovijedi, kardinalova božićna pisma obiteljima, niz sinodskih svećića, Glasnik Sinode, vjeronaučna natjecanja u znanju o Sinodi, razna predavanja, tribine i susrete, kao i kroz medijsko praćenje priprema Sinode. Nadbiskupijsko savjetovanje jest proces kojemu je cilj što većem broju vjernika pružiti mogućnost očitovanja svojih prijedloga i želja, mišljenja i stavova o različitim pitanjima mjesne Crkve. Ovaj proces se bliži kraju, a iza sebe ima značajne rezultate koji govore o aktivnom uključivanju velikoga broja vjernika. U članku se ističe kako je već sada moguće govoriti i o određenim plodovima Sinode, osobito novog dinamizma u Nadbiskupiji kao i namjere da se pokrene Pastoralni institut.

Ključne riječi: *Druga sinoda Zagrebačke nadbiskupije, biskupijska sinoda, biskupijsko savjetovanje, vođenje mjesne Crkve, animatori, Pastoralni institut*

UVOD

Zagrebačka se nadbiskupija od 10. veljače 2002. priprema za nadbiskupijsku sinodu. Radi se o drugoj nadbiskupijskoj, a ukupno 31. poznatoj sinodi zagrebačke Crkve. Priprema Sinode odvija se prema Uputi o biskupijskim sinodama Kongregacije za biskupe i Kongregacije za evangelizaciju naroda, koja je objavljena 1997. godine. U to je vrijeme tajnik Kongregacije za evangelizaciju naroda bio hrvatski nadbiskup Josip Uhač, te je i on jedan od potpisnika ovoga važnog dokumenta.

Nakon što ju je zagrebački nadbiskup Josip Bozanić najavio na blagdan bl. Alojzija Stepinca 2002. godine, započelo pretpripremno razdoblje Sinode, koje je imalo za cilj da se čuje za riječ *sinoda*, da se pojasni njezino značenje i naprave prvi koraci u planiranju priprema. Podršku namjeri saziva Sinode dali su prethodno članovi Prezbiterskoga vijeća Zagrebačke nadbiskupije, kanonici Prvostolnoga kaptola, kao i svećenici Zagrebačke nadbiskupije koji rade kao profesori Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Priprema Sinode u užem smislu započela je sastankom održanim 23. rujna 2002. u Gornjoj Stubici kada se pod vodstvom nadbiskupa Bozanića okupila skupina od devetnaest svećenika koji su svojim doprinosom postavili smjernice za daljnju pripremu Sinode. Nekoliko mjeseci nakon toga, 27. siječnja 2003., održana je konstituirajuća sjednica sinodskoga Središnjeg pripremnog povjerenstva, glavnoga tijela za pripremu Sinode. U članstvu ovoga tijela bilo je dosad preko trideset članova, a tijekom pripreme ono je održalo devet sjednica na kojima se verificiralo izvođenje planiranoga te planiralo nove korake u pripremi.

Priprema Sinode, kako to i predviđa spomenuta Uputa, odvija se na dva plana: prvi je animacija za Sinodu koja vjernicima želi približiti njene ciljeve i smisao, a drugi je proces nadbiskupijskoga savjetovanje putem kojega se željelo sakupiti pitanja i teme o kojima se želi raspravljati na Sinodi, kao i uz njih vezene prijedloge i stavove. Ova se dva procesa međusobno prožimaju i nadopunjuju.

Prvi je cilj Sinode pomoći dijecezanskom biskupu u vođenju zajednice vjernika na dobrobit cijele te zajednice. Nadbiskup Bozanić izrazio je to sljedećim riječima: »Zadaća je sinode podupirati dinamizam svih crkvenih snaga pod vodstvom pastira. Sinoda, dakle, očituje, gradi i ostvaruje zajedništvo u biskupiji. Sinoda pridonosi i oblikovanju pastoralne fizionomije biskupijske Crkve u kontinuitetu njezine liturgijske, duhovne i pravne tradicije.«¹

Metoda Sinode jest metoda dijaloga uz promicanje sudjelovanja svih članova nadbiskupijske zajednice. Time na Sinodi do posebnog izražaja dolazi ekleziologija zajedništva i cjelokupni nauk Drugoga vaticanskog sabora.

1. ANIMACIJA SINODE

Prema Uputi o biskupijskim sinodama, animacija Sinode sastoji se od duhovne, katehetske i informativne pripreme, koje pak služe da se u Sinodu uključi što veći broj vjernika i da se već tijekom njene pripreme stvari mijenjaju nabolje, jer ona nije sama sebi cilj, nego prokušano sredstvo Crkve kako u implementaciji nauka i zasada crkvenih sabora, tako i u osluškivanju glasa naroda Božjega.

1.1. *Molitva i duhovna priprava*

Animacija za Drugu sinodu Zagrebačke nadbiskupije odvijala se na više načina. Temeljno je bilo potaknuti i uključiti vjernike u molitvu za njen uspjeh. U listopadu 2002. nadbiskup Bozanić, putem Službenog vjesnika, upućuje poziv na molitvu za pripremu Sinode ističući kako je »tajna uspjeha Sinode, kao i svakog drugog događaja i crkvenog pothvata, doista, molitva«. On poziva sve – biskupe, svećenike, redovnike i redovnice, bogoslove, sjemeništare, redovničke kandidate i kandidatice te sve druge Kristove vjernike laike Zagrebačke nadbiskupije – na molitvu za taj važni nadbiskupijski pothvat, koji će samo na taj način moći postati milosni događaj za našu mjesnu Crkvu.²

U propovijedi na Stepinčevo 2003. nadbiskup Bozanić prvi put je izrekao tekst molitve za Sinodu, koja će se od tada u više navrata i oblika tiskati u stotinama tisuća primjeraka i dijeliti vjernicima diljem Nadbiskupije. U molitvenu animaciju i duhovnu pripremu Sinode svakako pripada i Himan Sinode za koji je tekst napisao dr. Ivan Šaško, a uglazbio ga mo. Miro-

¹ J. BOZANIĆ, *Sinoda – življenost vjere, nade i ljubavi*, Zagreb, 2002, str. 28.

² »Službeni vjesnik Zagrebačke nadbiskupije« (SVZN), 89(2002)5, str. 215.

slav Martinjak. U širu primjenu Himan ulazi krajem 2005. godine.

1.2. *Pastirska pisma i propovijedi*

U pripremi i animaciji za Sinodu posebno mjesto imala su pastirska pisma nadbiskupa Bozanića i njegove propovijedi, osobito one za Stepinčevo te za zagrebačko hodočašće u Mariju Bistricu, tijekom kojih je redovito govorio i o pripremi Sinode. Već na Svećeničkom danu Zagrebačke nadbiskupije, održanom 4. ožujka 2002., nadbiskup Bozanić održao je uvodno izlaganje koje je kasnije, zajedno s propovijedi sa Stepinčeva 2002. i najavom Sinode, tiskano u posebnoj knjižici u izdanju Glasna Koncila, pod naslovom *Sinoda – življenost vjere, nade i ljubavi*.

Za pripremu Sinode posebno je bilo važno zajedničko korizmeno pastirsko pismo zagrebačkih biskupa o Drugoj sinodi Zagrebačke nadbiskupije pod nazivom *Hodimo u novosti života*, koje je objavljeno 2003. U njemu su se nadbiskup Josip Bozanić te pomoćni biskupi Josip Mrzljak i Vlado Košić osvrnuli na prijedeni put pripreme i dali viziju puta koji je predstojao. Sve su vjernike pozvali u uključivanje u pripremu Sinode: »Sve vjernike pozivamo da se očituju o problemima i poteškoćama koji ih tište i s kojima se susreću u Crkvi, ali isto tako i o radostima koje uspijevaju doživjeti u crkvenome krilu.«³

O Uskrsu 2006. kardinal Bozanić, u završnom dijelu pripreme Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije, upućuje Vazmeno pismo pod nazivom *Sinoda – Božji poziv na novi početak* te ističe značenje pred-sinodskih susreta u zajednicama vjernika: »Po pripremi Sinode u našoj je nadbiskupiji započeo nov oblik komunikacije. Razvija se jedan nov stil suodgovornosti svih vjernika za svoju župu i svoju nadbiskupijsku zajednicu; jednom riječju: za svoju Crkvu.«⁴

U mnogim je propovijedima nadbiskup Bozanić govorio o Sinodi. Već je rečeno kako su osobito Stepinčevo i godišnje zagrebačko hodočašće u Mariju Bistricu prigode za spomen Sinode i poticaj za uključivanje u njezinu pripremu. Nadbiskup je za govor o pripremi Sinode iskoristio i mnoge druge prigode, kao što su: misa posvete ulja na Veliki četvrtak, blagdan Majke Božje od Kamenitih vrata, obljetnica smrti blagopokojnoga kardinala Franje Kuharića, Svećenički dan, susret mladih u Šibeniku, ređenje biskupa Pozaića, blagoslov portala katedrale, svećeničko ređenje i sl.

1.3. *Kardinalova božićna pisma obiteljima*

Od Božića 2003. godine kardinal Bozanić upućuje obiteljima diljem Zagrebačke nadbiskupije božićno pismo, koje svećenici dijele prigodom blagoslova obitelji, a tiska se u nakladi od 360.000 primjeraka. To je božićno pismo redovito bilo u znaku pripreme za Sinodu te je nosilo podnaslov »Zagrebačka Crkva u pripremi Sinode«. Ako nikako drugačije, po ovim su pismima gotovo svi vjernici Nadbiskupije mogli doći u kontakt s idejom Sinode i stvoriti neku sliku o njoj.

1.4. *Sinodski sveščići*

U okviru priprema sinodsko Tajništvo od proljeća 2003. objavljuje niz knjižica koje prate Sinodu i animiraju za nju. Među njima posebno mjesto zauzimaju nadbiskupijski pastoralni kalendari u kojima

³ BISKUPI ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE, *Hodimo u novosti života. Korizmeno pastirsko pismo o Drugoj sinodi Zagrebačke nadbiskupije*, Zagreb, 2003, str. 20-21.

⁴ J. BOZANIĆ, *Sinoda – Božji poziv na novi početak. Vazmeno pismo u završenom dijelu pripreme Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije*, Zagreb, 2006, str. 14.

su bili sabrani nadbiskupijski i drugi susreti, a dosad su izašli četiri puta, počevši od kalendarske godine 2004.

U prvom sinodskom sveščiću u travnju 2003. objavljena je liturgijska građa za vazmene nedjelje, čiji je autor prof. dr. Tomislav Ivančić, a u kojoj se na temelju koncilskih dokumenata *Lumen gentium* i *Gaudium et spes* govori o otajstvu Crkve, što izravno pripada i u animaciju za Sinodu. U svom uvodu u ovaj sveščić nadbiskup Božanić piše: »Rastući u crkvenosti i u svijesti o pripadnosti Crkvi, naši će vjernici rasti i u sposobnosti uključivanja u našu Sinodu.«⁵

U sljedećem, drugom sinodskom svešku objavljena je pak građa za školski vjeronauk i župnu katehezu pod naslovom *Sinoda – govor o Crkvi*. Ovu su građu priredili dr. Josip Jakšić, dr. Josip Šimunović i Ivica Cik. Treći, peti, šesti i osmi sveščić bili su pastoralni kalendari za pojedine godine, a u četvrtom je – pod naslovom *Hodimo u novosti života* – objavljen nadbiskupijski križni put mladih. Uz suradnju s mladima Nadbiskupije njega su priredili Božidar J. Tenšek, Tomislav Krušlin i Ljiljana Leskovar.

Najopsežniji objavljeni svezak bio je sedmi u kojemu je sabrana građa za drugi korak nadbiskupijskoga savjetovanja, odnosno za predsinodske rasprave u zajednicama vjernika koje su se širom Nadbiskupije održavale tijekom 2006. godine. Ovaj svezak od 524 stranice poslan je krajem 2005. godine na adrese svih svećenika i animatora predsinodskih susreta u zajednicama vjernika – njih više od dvije tisuće. U pripremi je deveti sinodski svezak u kojemu će biti sabrani nadbiskupijski i drugi crkveni termini za pastoralnu godinu 2007/2008.

1.5. *Glasnik Sinode*

Za Duhove 2007. objavljen je treći broj Glasnika Sinode, povremenog glasila

koje se tiska u nakladi od oko 65.000 primjeraka te se kao besplatni obiteljski primjerak dijeli po župama Nadbiskupije. U Glasniku se na popularan način vjernike upoznaje s poduzetim i predstojećim koracima u pripremi Sinode, kao i s aktualnostima iz Nadbiskupije i planovima pojedinih pastoralnih ureda. Uvijek se tu nađe mjesta i za riječ naših pastira te poneku crticu iz povijesti.

1.6. *Vjeronaučna natjecanja u znanju o Sinodi*

Posebno zanimljiv način animacije i pripreme za Sinodu čine vjeronaučna natjecanja iz građe vezane uz pripremu Sinode, koja je od 2004. godine organizirao nadbiskupijski Katehetski ured, odnosno Ured za župnu katehezu pod vodstvom dr. Josipa Jakšića i njegova tima, a u suradnji s Tajništvom za pripremu Sinode.

Prvo je natjecanje, pod nazivom *Naš put prema Sinodi: Slika Crkve Drugoga vatikanskog sabora*, održano paralelno s Vjeronaučnom olimpijadom za vjeroučenike 7. i 8. razreda osnovnih škola i kao prvo vjeronaučno natjecanje za učenike srednjih škola uopće. Sljedeće školske godine natjecanje je organizirano na temu *Što je Crkva?*, a školske godine 2005/2006. teme za nj uzete su iz *Građe za predsinodske rasprave u zajednicama vjernika*.

Organizacija ovogodišnjega, četvrtoga natjecanja prešla je u kompetenciju Ureda za župnu katehezu te su se prvi put umjesto školskih ekipa za natjecanje prijavljivale župne ekipe. Za građu su ponovno poslužili tekstovi predviđeni za nadbiskupijsko savjetovanje.

⁵ TAJNIŠTVO ZA PRIPREMU DRUGE SINO-DE ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE, *Otajstvo Crkve. Liturgijska građa za vazmene nedjelje*, Zagreb, 2003, str. 3.

Ova natjecanja pobuđuju osjećaj crkvenosti kod djece i mladih koji će nakon završetka Sinode ostvarivati njezine zaključke, te će im uspomene, spoznaje, stečena znanja i iskustva biti temelj za buduće sudjelovanje u životu Crkve. Osim toga, najbolje plasirane ekipe Nadbiskupija je nagradila vrijednim nagradama i putovanjima: prve godine u Mariazell, a kasnije u nadbiskupijski Dom sv. Martina u Malom Lošinjju.

1.7. *Razna predavanja, tribine i susreti*

Širom Nadbiskupije održano je mnogo susreta, predavanja i tribina na kojima je pojedinim skupinama vjernika predstavljena Sinoda i njezina priprema. Posebno važno bilo je informiranje svećenika na redovitim svećeničkim danima Zagrebačke nadbiskupije, ali i na druge načine. Tako su u mnogim dekanatima održani posebni sastanci na kojima su svećenici pobliže informirani o aktualnom stanju priprema. Sinoda je predstavljena i redovništvu, posebno poglavarima i poglavaricama redovničkih zajednica na području Zagrebačke nadbiskupije, ali i na drugim susretima, kao što je npr. bila duhovna obnova za redovnice grada Zagreba 15. prosinca 2002. O Sinodi je redovnicama više puta govorio i kardinal Bozanić, bilo prigodom božićnoga čestitanja, bilo na redovitim korizmenim susretima.

Sljedeća vrlo važna skupina prema kojoj je bila usmjerena animacija bili su vjeroučitelji, koje se u više navrata informiralo i animiralo za uključivanje u Sinodu. Za to su korišteni nadbiskupijski susreti vjeroučitelja i susreti vjeroučitelja grada Zagreba, a bilo je i više susreta na drugim lokalnim razinama.

Posebna pažnja posvećena je informiranju i animiranju bogoslova i sjemeništa-

raca, jer će i oni u praksi provoditi sinodske zaključke. Ovim nastojanjima treba pribrojiti i posebnu brigu oko animacije mladih u čemu je Tajništvo Sinode vrlo blisko surađivalo s nadbiskupijskim Povjerenstvom za pastoral mladih. Na toj razini priređena su tri velika predsinsodska susreta mladih: 6. prosinca 2003. u dvorani Vijećnica u Zagrebu, 3. travnja 2004. na Šalati te 30. travnja 2005. u Sisku, a s mladima se na temu Sinode redovito radilo i na susretima tijekom ljetnih mjeseci u Domu sv. Martina u Malom Lošinjju, kao i prigodom nadbiskupijskih hodočašća mladih u Mariju Bistricu.

U animaciju su posebno bili uključeni i svi vjernici laici, osobito članovi župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća, članovi crkvenih pokreta i vjerničkih udruga te studenti laici Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

1.8. *Sinoda u medijima*

»Što nije zabilježeno u medijima, kao da se nije ni dogodilo«, rečenica je koju često izgovaraju novinari i urednici raznih medija. Sudeći prema onome što se u medijima objavljivalo, pisalo i prikazivalo, Druga sinoda Zagrebačke nadbiskupije zauzela je svoje medijsko mjesto i »medijski se događala«. Prema kronici, o Sinodi se govorilo i pisalo i u crkvenim i u svjetovnim medijima. O radu i pripremi Sinode redovito se pisalo u Glasu Koncila i u Informativnoj katoličkoj agenciji, a pored toga o njoj se moglo čitati i u pojedinim župnim listićima koje uređuju uglavnom animatori Sinode.

Posebno mjesto u medijskoj animaciji Sinode zauzimaju mjesečne radioemisije koje se od 1. svibnja 2003. mogu čuti na valovima Radio Marije, a do svibnja 2007. održane su 39 puta. U emisiji, koja se održava svakoga prvog četvrtka u mjesecu od

10.30 do 11.30 sati, i u kojoj se redovito izvještava o aktualnostima iz rada Tajništva Sinode, gostovali su brojni svećenici, redovnice, animatori, volonteri, članovi crkvenih pokreta i vjernih udruga, a naravno i slušatelji. I na Hrvatskom katoličkom radiju emitirano je nekoliko emisija, najčešće u sklopu emisije »Znakovi vremena« (posljednji put 23. svibnja 2007.), no Sinoda je bila tema i drugih emisija na tom radiju.

I svjetovni mediji su izvještavali o radu na pripremama Sinode i tako doprinijeli animaciji. Emisije ili priloge o tim priprema emitirali su Hrvatski radio, Radio Sljeme, Hrvatska televizija, OTV i više drugih lokalnih medija.

2. NADBISKUPIJSKO SAVJETOVANJE

Drugi veliki proces koji prati i određuje pripreme Sinode jest nadbiskupijsko savjetovanje, kojemu je cilj da se svim vjernicima dade mogućnost da očituju svoje potrebe, želje i mišljenja u vezi sa Sinodom. U Zagrebačkoj se nadbiskupiji proces nadbiskupijskoga savjetovanja odvijao u dva koraka: u prvome dijelu savjetovanja prikupljeni su prijedlozi s pitanjima o kojima bi Sinoda trebala raspravljati, a u drugome su sakupljana mišljenja, stavovi i odgovori o predloženim pitanjima.

2.1. *Prvi dio savjetovanja*

Krajem 2002. godine započela je prva faza nadbiskupijskoga savjetovanja u kojoj su svećenici, redovnici i redovnice, crkvene ustanove, vjeroučitelji, bogoslovi, članovi župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća, mladi, članovi crkvenih pokreta i vjernih udruga te svi drugi vjernici bili pozvani uputiti svoje prijedloge s pitanjima i predmetima o kojima bi predstojeća Sinoda trebala raspravljati.

S tom je svrhom diljem Nadbiskupije održan niz predstavljanja Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije svećenicima, članovima župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća te vjeroučiteljima. Ukupno je održano dvadeset takvih predsinojskih susreta, od kojih deset u gradu Zagrebu: sedam susreta za osam dekanata pod vodstvom tadašnjega biskupskog vikara za grad Zagreb Mije Gorskog u korizmi 2003. godine, te tri susreta za vjeroučitelje grada Zagreba pod vodstvom tadašnjega predstojnika Nadbiskupijskog katehetskog ureda dr. Josipa Jakića. Preostalih deset susreta održano je tijekom 2003. u regionalnim centrima Nadbiskupije pod vodstvom pomoćnih biskupa Josipa Mrzljaka i Vlade Košića u Zaprešiću, Velikoj Gorici, Samoboru, Karlovcu, Popovači, Mariji Bistrici, Sesevskom Kraljevcu, Križevcima, Sisku i Bjelovaru. Na tim je susretima podijeljeno preko 5000 upitnika putem kojih su sudionici mogli uputiti svoje prijedloge za Sinodu.

Za druge skupine – redovništvo, mlade, članove pokreta i udruga, te bogoslove – održani su posebni susreti na kojima je predstavljen njihov način uključivanja u pripremu Sinode. U Tajništvu Sinode je po završetku ovoga razdoblja priprema Sinode zaprimljen 1761 spis s ukupno oko 7000 prijedloga s pitanjima o kojima bi Sinoda trebala raspravljati. Svi ti prijedlozi su obrađeni i raspoređeni u 17 tematskih cjelina oko kojih su u svibnju 2004. formirane studijske skupine koje su imale zadaću napraviti radne listove za predsinojske susrete u zajednicama vjernika.

Studijske skupine formirane su za sljedeće teme: Navještaj (12 radnih listova, voditelj: prof. dr. Tomislav Ivančić), Liturgija (33 lista, dr. Ivan Šaško), Caritas (2 lista, g. Zvonimir Despot), Mjesto i zadaća župe u Crkvi i društvu (12 listova,

prof. dr. Josip Baloban), Pastoral braka i obitelji (6 listova, p. mr. Žarko Relota), Zaređeni službenici (5 listova, preč. Mijo Gorski), Posvećeni život (2 lista, s. Elvira Kristo), Uloga i mjesto vjeroučitelja i kateheta u životu zagrebačke Crkve (12 listova, s. dr. Valentina Mandarić), Vjernici laici u Crkvi i svijetu (3 lista, g. Stjepan Lice), Mladi (4 lista, vlč. Božidar Tenšek), Ekumenizam i međureligijski dijalog (5 listova, gđa Marija Znidarčić), Socijalni govor Crkve – Crkva i društvo (7 listova, mr. Gorđan Črpić), Mediji (4 lista, mr. Robert Šreter), Crkva – kultura, znanost i umjetnost (5 listova, dr. Željko Tanjić), Ustroj (2 lista, mr. Marijan Franjčić), Škole i visoka učilišta (7 listova, prof. dr. Josip Oslić) te Materijalna dobra Crkve (2 lista, mr. Stjepan Rusan). U radu studijskih skupina sudjelovalo je ukupno 113 stručnjaka iz različitih područja, od kojih je 58 bilo vjernika laika.

Većina studijskih skupina završila je sa svojim radom do kraja 2004. godine, a cjelokupna građa za drugi krug nadbiskupijskoga savjetovanja tiskana je u prosincu 2005. godine. Obuhvaćala je 123 radna lista za predsinske rasprave u zajednicama vjernika. Radni su listovi bili koncipirani tako da nakon uvodnoga iznošenja crkvenoga nauka i prikaza stanja u Nadbiskupiji predlažu pitanja za raspravu.

2.2. Drugi dio savjetovanja

Drugi dio nadbiskupijskoga savjetovanja održavao se u župama i drugim zajednicama vjernika koje su bile pozvane uključiti se u predsinske rasprave. Kako bi se takvi susreti mogli održati širom Nadbiskupije, bilo je potrebno formirati animatore u svim skupinama u kojima se raspravljalo. S tim je ciljem tijekom 2005. godine održano ukupno 46 seminara za formaciju animatora, u koje je bilo uključene

no ukupno 370 svećenika i 1581 animator iz redova vjernika laika, vjeroučitelja, redovništva te pokreta i udruga. Na seminarima je animatorima pokazan i s njima uvježban način vođenja i animiranja predsinskih susreta u župnim i drugim zajednicama.

Predsinske rasprave održavane su tijekom cijele 2006. godine. Na njima je prema statistikama Tajništva Sinode sudjelovala oko 41 000 vjernika. Zaprimiteljno je 2 470 zapisnika s tih susreta koji su održavani u župnim zajednicama, zatim na dekanatskoj razini za svećenike, redovništvo i vjeroučitelje, u crkvenim ustanovama, pokretima i vjerničkim udrugama te među vjernicima angažiranim u različitim granama društva.

U župama, u kojima je i održan najveći broj susreta, na rasprave su se okupljali članovi župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća, župnih Caritasa, župnih zborova, molitvenih, biblijskih, obiteljskih i drugih zajednica, te ministranti, čitači i drugi župni suradnici. U velikom broju župa posebne su rasprave organizirane za roditelje prvopričesnika i krizmanika kao dio pripreme za sakramente njihove djece, a na tim su raspravama doneseni i mnogi konkretni zaključci i prijedlozi. Najveći dio rasprava ipak je organiziran za sve zainteresirane vjernike, a ima i župa gdje se nisu okupljale pojedine skupine, nego su sve rasprave bile otvorene za sve zainteresirane. Posebno su se u župama okupljali mladi, a bilo je i slučajeva gdje su se animatori potrudili te rasprave organizirati za učenike u srednjim školama na području župe. Od crkvenih ustanova najveći su doprinos Sinodi pružili sjemeništarc i bogoslovi, a uključili su se i kandidati za trajni đakoniat, učenici iz Nadbiskupske klasične gimnazije te studenti laici na Katoličkom bogoslovnom fakultetu. Posebno valja istak-

nuti susrete priredene za vjernike u društvu. Takvi su susreti priređeni za vjernike u športu, prosvjeti, zdravstvu, znanosti i medijima, a planiraju se još i susreti za vjernike u politici, gospodarstvu te kulturi i umjetnosti.

Prvi rezultati obrade ovih zapisnika pokazuju da je najviše pažnje u raspravama posvećeno pastoralu obitelji, pastoralu odraslih, medijima, sakramentu svete potvrde, nedjelji, liturgijskoj glazbi, propovijedi, pozivu i poslanju vjernika laika u Crkvi i društvu, slavlju euharistije, župnom Caritasu te blagoslovu kuća.

Važno je reći da je svaki prijedlog, svako razmišljanje i svaki zaključak uvršten u obradu zapisnika, u kojoj sudjeluje više volontera, uglavnom apsolutenata teologije. U prvoj i osnovnoj obradi, koja je završena u travnju 2007. godine, iz 2470 zapisnika izdvojeno je 15404 pojedinačnih navoda. Kako o određenim temama ima istih prijedloga, potrebno je sada objediniti sve srodne i slične prijedloge, te načiniti sažetke po pojedinim temama, koji će biti temelj za izradu radnoga dokumenta (*Instrumentum laboris*) na temelju kojeg će se raspravljati na sinodskim zasjedanjima.

Predsinodske rasprave su u Zagrebačkoj nadbiskupiji okupile mnoge vjernike, otkrivene su i pokrenute nove snage i inicijative. Na mnogim se mjestima osjetilo novo zajedništvo u želji za temeljitom obnovom vjerničkoga života. Veliku ulogu u završnom dijelu nadbiskupijskog savjetovanja odigrali su vjernici laici koji su se spremno stavili u službu svoje župe, svoje Crkve i svog naroda. Oko 2000 animatora i svećenika svojim su trudom i zalaganjem dali poseban pečat pripremanju Sinode. U mnogim je zajednicama prepoznata korist predsinodskih rasprava i vjernici su izrazili želju za nastavkom ovakvih susreta kako bi se i dalje izgrađivali, rasli u

vjeri i međusobnom zajedništvu. U nekim su župama ovakvi susreti nastavljeni te vjernici svoje konkretne prijedloge i dalje šalju Tajništvu za pripremu Sinode.

3. PLODOVI PRIPREME SINODE

Iako je pred nama još dosta vremena do početka Sinode, a kamoli do njenoga zaključka, izbliza prateći pripremu Sinode moguće je već sada govoriti o određenim plodovima te pripreme, koji su dođuše više nalik na sjeme, koje uz Božju pomoć prave plodove tek može donijeti.

Prema svjedočenju mnogih svećenika i animatora, predsinodske rasprave u zajednicama vjernika pokrenule su jedan novi dinamizam. To se je osobito očitivalo na ukupno 15 susreta svećenika i animatora koji su tijekom 2006. održani u dekanatima i arhidakonatima Nadbiskupije. Mnoge župe prihvatile su predsinodske rasprave kao neku vrstu »male župne sinode« te su zaključke i prijedloge, donesene na temelju pojedinih radnih listova i upućene u sinodsku proceduru, već počeli provoditi u svojim župama. Mnogi su istaknuli kako su predsinodski susreti bili izvrsna prigoda za katehezu odraslih koja toliko nedostaje u našim zajednicama. Ističu i kako su nastale nove povezanosti unutar župa i drugih zajednica te da je poraslo zajedništvo. Nije naodmet spomenuti kako su predsinodske rasprave i angažman brojnih animatora u njihovom provođenju pokazali veliku spremnost i otvorenost naših vjernika za volonterski rad u župi.

Ovaj članak o dosadašnjim pripremanju zagrebačke Sinode bio bi manjkav bez spomena skupine od preko 50 volontera koji su na različite načine pomagali i sada pomažu u radu Tajništva za pripremu Sinode: od najjednostavnijih poslova, kao što je umetanje pisama u omotnice, do vrlo

složenih poslova, kao što su obrada zapisnika predsinodskih rasprava i pisanje sažetaka o pojedinim pitanjima. Ako se tome pribroje i drugi suradnici Sinode, članovi studijskih skupina, voditelji i animatori predsinodskih rasprava, dekanatski koordinatori pripreme Sinode, brojni vjernici koji su uputili svoje prijedloge za Sinodu ili osobno sudjelovali u predsinodskim susretima, broj onih koji su izravno uključeni u pripreme Sinode penje se na nekoliko desetaka tisuća osoba, što nipošto nije malen broj.

Vrijeme će pokazati i druge plodove koji će izrasti iz pripreme Sinode, a ovdje je potrebno spomenuti namjeru zagrebačkoga nadbiskupa Josipa Bozanića da se osnuje Pastoralni institut, kojega bi cilj bio ljudska, intelektualna, pastoralna i duhovna formacija te trajno obrazovanje svećenika, đakona, vjeroučitelja i drugih crkvenih i župnih djelatnika i suradnika, kao i promicanje dijaloga sa suvremenim svijetom.

Najavljeni Pastoralni institut slobodno se može nazvati plodom sinodskog nadbiskupijskog savjetovanja, budući da će se u djelovanju Instituta moći ogledati i prepoznati mnogi pristigli prijedlozi za Sinodu. U djelokrug Pastoralnog instituta ući će neki postojeći nadbiskupijski programi, kao što su trajna formacija svećenika zaređenih u posljednjih sedam godina, đakonska pastoralna godina, formacija trajnih đakona i pratnja studenata laika koji se pripremaju za crkvenu službu. Osim toga, zadaća Pastoralnog instituta bit će da u suradnji sa stručnjacima izradi cjelokupni nacrt permanentnog obrazovanja svećenika u našoj Nadbiskupiji. Posebnu cjelinu u radu Instituta činit će odjel za pastoralnu formaciju župnih suradnika, uključujući članove župnih vijeća, laičke liturgijske službenike, suradnike u župnoj administraciji, voditelje i animatore živih vjer-

ničkih krugova, suradnike u pripremi za sakramente te voditelje crkvenog pjevanja. Rad Instituta bit će usmjeren i prema društvu pa će tako biti ponuđena platforma za okupljanje i umrežavanje vjernika angažiranih u različitim segmentima društva, kao i za dijalog sa suvremenim svijetom.

4. ZAKLJUČAK

Iz svega prikazanog jasno je kako je Druge sinoda Zagrebačke nadbiskupije velik pothvat, čija priprema zahtijeva duže vrijeme i angažman mnogih. Stoga je za geslo pripreme Sinode vrlo prikladno izabrana Pavlova rečenica iz Poslanice Rimljanima: »Hodimo u novosti života« (Rim 6,4). To je »izraz koji se čita kao ostvarena zbilja, ali isto tako i poticaj, prigušeni imperativ, kao posljedica našega 'biti kršćanin' i naše spremnosti na trajno nasljedovanje Uskrsloga«.⁶

Pred nama je još nekoliko posljednjih koraka u pripremi Sinode, kao što su dovršetak obrade pristiglih zapisnika i njihovo uobličavanje u sažetke o pojedinim pitanjima. Kada nadbiskup Bozanić odredi konačna pitanja za raspravu na Sinodi, moći će se početi s izradom radnoga dokumenta i izborom članova Sinode. Tek potom će moći započeti sinodska zasjedanja. Na budućim članovima Sinode leži velika odgovornost, a i svi drugi članovi Nadbiskupije su pozvani da pripremu i održavanje Sinode prate molitvom i tako pomognu svome nadbiskupu u vođenju zagrebačke mjesne Crkve, otkrivanju plana što ga Bog ima s nama i traženju novih putova hoda u novosti života.

⁶ BISKUPI ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE, *Hodimo u novosti života. Korizmeno pastirsko pismo o Drugoj sinodi Zagrebačke nadbiskupije*, Zagreb, 2003, str. 8.